

**A Kúria  
mint felülvizsgálati bíróság  
ítélete**

**Az ügy száma:** Pfv.V.20.819/2020/9.

**A tanács tagjai:**

Dr. Bartal Géza a tanács elnöke

Dr. Cseh Attila előadó bíró

Dr. Simonné dr. Gombos Katalin bíró

**A felperes:**

...

**A felperes képviselője:**

Dr. Kovács Ferenc ügyvéd

**Az alperes:**

...

**Az alperes képviselője:**

...

**A per tárgya:**

Vállalkozói díj megfizetése

**A felülvizsgálati kérelmet benyújtó fél/felek:**

Alperes

**A másodfokú bíróság neve és a jogerős határozat száma:**

Fővárosi Törvényszék 3.Gf.75.778/2019/9-II.

**Az elsőfokú bíróság neve és a határozat száma:**

Budapesti XVIII. és XIX. Kerületi Bíróság 15.G.XIX.20.675/2018/21.

**Rendelkező rész**

A Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében hatályon kívül helyezi, és az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az alperesnek 1.230.000 (egymillió-kétszázharmincezer) forint együttes másodfokú perköltséget és felülvizsgálati eljárási költséget.

Kötelezi a felperest, hogy fizessen meg az államnak felhívásra 1.058.750 (egymillió-ötvennyolcezer-hétszázötven) forint le nem rótt fellebbezési eljárási illetéket.

Az ítélet ellen felülvizsgálatnak nincs helye.

**Indokolás**

**A felülvizsgálat alapjául szolgáló tényállás**

- [1] Az alperes mint megrendelő és a felperes mint vállalkozó 2008. április 16. napján (al)vállalkozási szerződést (a továbbiakban: szerződés) kötöttek a ... beruházásában megvalósuló „... sérülékeny vízbázisának védelme és szennyvízcsatorna hálózatának bővítése projekt II/B ütem, szennyvízcsatorna-hálózat és vízellátó-hálózat bővítése" tárgyában.
- [2] A felek a munkaterület átadásának időpontját 2008. április 17. napjában, a befejezési határidőt 2008. július 30. napjában, a vállalkozói díj összegét átalányárként - amely a pótmunkák díján kívül

semmilyen jogcímen nem volt emelhető - a szennyvízcsatorna tekintetében nettó 22.272.100 forintban, a vízvezeték hálózat tekintetében nettó 13.239.600 forintban, összesen nettó 35.511.700 forintban határozták meg. A vállalkozói díj után járó közterheket az ún. fordított adózás szabályai szerint kellett leróni, ezért a vállalkozó a számláit áfa nélkül és a pénzügyi ütemtervben meghatározott ütemezésben volt jogosult benyújtani, pótmunkát csak a megrendelő előzetes írásos megrendelése alapján végezhetett. A megrendelő jogosult volt a részszámlák és a végszámla nettó összegének 10%-ának biztosítékkénti visszatartására. A szerződés értelmében a teljesítési biztosíték 50%-a a sikeres generál műszaki átadás-átvételi eljárást követő 8 munkanapon belül, míg a fennmaradó 50%-a mint jótállási biztosíték a sikeres generál műszaki átadás-átvételi eljárást követő első éves garanciális bejárást, illetve az esetleges sikeres hibajavítást követő 8 munkanapon belül kerülhetett visszafizetésre.

- [3] A megrendelő a vállalkozó hibás teljesítéséből eredő bármilyen jogcímen fennálló igényét jogosult volt a vállalkozónak járó kifizetés összegéből levonni (beszámítás jogcímen). A vállalkozó teljesítésének műszaki átadás-átvétele csak abban az esetben volt véglegesen befejezettnek tekinthető, ha az átadás-átvételi eljárást sikeresen lezárták és az építető azt kifogás nélkül átvette. A megrendelő a hibás teljesítésből eredő jogait mindaddig érvényesíthette a vállalkozóval szemben, amíg az építetővel szemben a vállalkozó hibás teljesítése miatt helytállni tartozott. A felek megállapodtak abban, hogy a szerződés részletes feltételeit az alvállalkozói szerződéses feltételek (a továbbiakban: ÁSZF) tartalmazza, amely a szerződés elválaszthatatlan részét képezi. A felperes kijelentette, hogy az ÁSZF érvényes verzióját (2/2005.) megismerte és elfogadta.
- [4] Az ÁSZF szerint a szerződés annak aláírása napjától a felek kötelezettségeinek teljes körű teljesítéséig - beleértve a jótállási és szavatossági kötelezettséget is - volt hatályos. A szerződés módosítására kizárólag írásbeli formában kerülhetett sor, a felek közötti írásos kapcsolattartás, szóbeli megállapodások, egyeztetések, ráutaló magatartás stb. nem jelentette a szerződés módosítását.
- [5] A pótmunka ellenértékét az átalányár alapjául szolgáló költségvetésben szereplő árak alkalmazásával kellett megállapítani, a költségvetésben nem szereplő árak esetén a megrendelő által elfogadott árakat kellett alapul venni. Pótmunka csak a szerződés módosítását követően volt végezhető, ennek hiányában a pótmunkáért díjazás nem járt. A megrendelő jogosult volt a szerződés műszaki tartalmát egyoldalúan csökkenteni, illetve növelni. A műszaki tartalom bármely okból bekövetkező csökkenése esetén a vállalkozói díj az elmaradt munkarészek ellenértékével automatikusan csökkent, a műszaki tartalom növelése esetén a vállalkozót megillető díjazást a pótmunka díjazására vonatkozó szabályok szerint kellett megállapítani. A műszaki tartalom változása esetén a szerződést módosítani kellett. Az ÁSZF alapján a végszámla benyújtásának feltétele az átadás-átvételi eljárás sikeres lezárása volt, melyet az átadás-átvételi jegyzőkönyv igazol.
- [6] Az ÁSZF részletezte az átadás-átvétel folyamatát: e szerint a szerződés mennyiségi és minőségi teljesítésére a hiba- és hiánymentes műszaki átadás-átvételi eljárás lefolytatásával, illetve az átadás-átvételi eljárás során feltárt hibák kijavításával és a hiányosságok pótlásával kerül sor. A vállalkozó a munkát a teljesítési határidőn belül köteles volt írásban készre jelenteni, a megrendelő 15 napon belüli időpontra volt köteles az átadás-átvételi eljárás megkezdésének időpontját kitűzni, a kitűzött napon köteles megkezdni és észszerű határidőn belül befejezni. Az átvétel feltétele a szerződés tárgyának I. osztályú minőségben való teljesítése, valamint ennek igazolása volt a szerződés vonatkozó mellékletében meghatározott vizsgálatokkal, próbákkal és dokumentumokkal.
- [7] Az alperes a 2008. október 30. napján kelt levelében arról tájékoztatta a felperest, hogy a műszaki átadás-átvételi eljárást megelőző házi bejárásokat minél előbb meg kell kezdeni. Kérte, hogy a hátralévő feladatokat (pl. aknák takarítása, künetek kialakítása, fedlapok alatti kikenések, betongallérok, járdák-, nyomvonalak-, közterületek helyreállítása, eredeti állapotnak megfelelő

helyreállítások, üzemelésre kész állapot biztosítása) legkésőbb 2008. november 5. napjáig hiánytalanul végezze el.

- [8] Az alperes 2008. november 24. napján kelt levelében közölte a felperessel, hogy a szerződés teljesítési határideje lejárt, azonban a felperes az előző levélben kért időpontra a munkákat nem végezte el. Felszólította, hogy szerződéses feladatainak haladéktalanul tegyen eleget.
- [9] Az alperes a 2008. december 5. napján kelt levelében tájékoztatta a felperest, hogy a műszaki átadás-átvétel és az üzembe helyezést megelőző helyszíni bejárás időpontját 2008. december 16.-17. napjára tűzték ki. Kérte, hogy a felperes a bejárásról biztosítsa a nyilatkozattételre jogosult képviselőjének és a szükséges fizikai létszámnak a jelenlétét. Ismételt felszólította a felperest, hogy ezen időpontra a szerződéses feladatait üzembe helyezésre megfelelő módon végezze el.
- [10] A felperes a bejárásról nem vett részt, a munkaterületről 2008. december 17. napján levonult, ezt követően további munkát nem végzett.
- [11] Az alperes által aláírt teljesítésigazolások alapján a felperes az alperessel szemben
  - 2008. május 30. napján ... számon 2008. július 30-i fizetési határidővel 3.490.800 forintról állított ki számlát azzal, hogy a garanciális visszatartás összege 349.080 forint, fizetendő 3.141.720 forint;
  - 2008. május 30. napján ... számon 2008. július 30-i fizetési határidővel 6.820.000 forintról állított ki számlát azzal, hogy 682.000 forint a garanciális visszatartás összege, így fizetendő 6.138.000 forint;
  - 2008. július 8. napján ... számon 2008. szeptember 7-i fizetési határidővel 5.886.000 forintról állított ki számlát azzal, hogy 588.600 forint a garanciális visszatartás összege, így fizetendő 5.297.400 forint;
  - 2008. július 8. napján ... számon 2008. szeptember 7-i fizetési határidővel 2.797.800 forintról állított ki számlát azzal, hogy a garanciális visszatartás összege 279.780 forint, fizetendő 2.518.020 forint;
  - 2008. július 31. napján ... számon 2008. október 1-jei fizetési határidővel 1.303.800 forintról állított ki számlát azzal, hogy 130.380 forint a garanciális visszatartás összege, fizetendő 1.173.420 forint;
  - 2008. július 31. napján ... számon 2008. október 1-jei fizetési határidővel 5.234.800 forintról állított ki számlát azzal, hogy a garanciális visszatartás összege 523.480 forint, fizetendő 4.711.320 forint;
  - 2008. október 3. napján ... 2008. december 3-i fizetési határidővel 4.351.000 forintról állított ki számlát azzal, hogy 435.100 forint a garanciális visszatartás összege, fizetendő 3.915.900 forint.
- [12] E számlák szerinti fizetési kötelezettségeinek az alperes eleget tett.
- [13] Az alperes a 2009. december 21. napján kelt levelével - a felek közötti személyes egyeztetésre, és az azt követően felperesnek átadott dokumentumokra utalva - a szerződés lezárása céljából megküldött a felperesnek egy ... területi főmérnök és ... főépítésvezető által az alperes cégbélyegzőjének használata mellett aláírt, 2009. december 21. napjára keltezett, megállapodást (a továbbiakban: megállapodástervezet), kérte annak felperes általi aláírását, és 2 példányban való visszaküldését.
- [14] A megállapodástervezet 1-3. pontja szerint a felek között 2008. április 16. napján létrejött vállalkozási szerződés értelmében a felperes a szerződés tárgyát képező műszaki tartalom hiány- és hibamentes megvalósítása esetén 34.944.190 forint + áfa összegű vállalkozói díjra jogosult; a szerződő felek megállapítják, hogy a felperes a szerződés szerinti munkákat a megállapodáshoz mellékelte geodéziai bemérés szerinti mennyiségekkel végezte el. A felek a vállalkozó által elvégzett pótmunkák értékét kölcsönösen 3.000.000 forint + áfa összegben állapítják meg, ennek megfelelően a szerződésben meghatározott vállalkozói díj 37.944.190 forint + áfa összegre módosul.
- [15] A 4. pont értelmében a felperes a szerződés alapján már 29.884.200 forint + áfa összeget kiszámlázott az alperes felé, melyből 2.998.420 forint került jóteljesítési biztosíték címén visszatartásra. A szerződés alapján a felperes további 8.059.990 forint + áfa összegű számla benyújtására jogosult.

- [16] Az 5-7. pont szerint a felek megállapítják, hogy a felperes a szerződés teljesítésével kapcsolatban szükségessé vált javításokat, az eredeti állapot helyreállítását, továbbá a nem megfelelő bekötések átépítését az alperes felszólítása ellenére nem végezte el, ezeket a munkákat az alperes kénytelen volt más vállalkozó bevonásával, illetve saját kapacitással kivitelezni, melyek költségét a felek kölcsönösen 9.316.958 forint + áfa összegben határozzák meg. Ezen követeléséről az alperes számlát állít ki a felperes felé, kiegyenlítése pedig részben a felperes által a 8.059.990 forint + áfa összegről kiállítandó számlával való kompenzálással, a fennmaradó 1.256.968 forint + áfa pedig a 2.998.420 forint összegű jóteljesítési biztosítékkal kerül kompenzálásra. Ennek megfelelően a jóteljesítési biztosíték összege 1.427.210 forintra csökken.
- [17] A megállapodás 8. pontja értelmében a generál műszaki átadás-átvételi eljárás lezárására még nem került sor. Ennek időpontjáról az alperes írásban értesíti a felperest, aki az eljáráson köteles rész venni.
- [18] A felperes a megállapodástervezetet nem írta alá.
- [19] Az ezt követően a felek által megkísérelt egyeztetések nem vezettek eredményre.
- [20] A felperes a 2015. december 28. napján kelt engedményezési szerződéssel a perbeli vállalkozási szerződés alapján őt megillető, az általa leszámlázott összeg utáni garanciális visszatartás 2.998.420 forint összegét, valamint 3.000.000 forint + áfa pótmunka alapján járó összeget a perben nem álló ... Kft.-re engedményezte.

#### **A kereseti kérelem és az alperes védekezése**

- [21] A felperes módosított keresetében 10.236.187 forint (8.059.990 forint + áfa) és járulékai megfizetésére kérte kötelezni az alperest.
- [22] Előadta, hogy a 2008. április 16. napján létrejött vállalkozási szerződés alapján teljesített. Az alperes azonban az elszámolást, illetve az elvégzett munkák és pótmunkák ellenértékének kifizetését utóbb az általa egyoldalúan megfogalmazott megállapodástervezet aláírásához kötötte, amit ő nem fogadott el. Az alperes azonban aláírta azt, így részéről a megállapodástervezetbe foglalt nyilatkozat - a polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: Pp.) 3 § (2) bekezdésére és 196. § (1) bekezdésének a) pontjára is figyelemmel - a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 327. § (1) bekezdése szerinti tartozáselismerésnek minősül. Az alperes ezen elismerését a 2011. január 7. napján kelt levelében is megerősítette.
- [23] Állította azt is, hogy a kikötött teljesítési határidőt követően az alperessel szóbeli szerződést kötött, amely alapján jóhiszeműen, az írásbeli szerződés módosítása nélkül igyekezett a perbeli szerződés szerinti munkát az alperesi utasításoknak megfelelően teljesíteni. Az alperes azonban az írásbeli szerződést jogsértő módon úgy tekintette, mintha annak alapján ő korlátlan ideig és feltételekkel lett volna köteles a folyamatosan felmerülő alperesi akadályoztatások költségvonzatainak a terhére viselni. Mivel a szerződésmódosításban az alperessel nem tudtak egyezsége jutni, ezért 2008. december 17. napján a munkaterületről levonult.
- [24] Az alperes ráutaló magatartásaként tartotta értékelendőnek továbbá azt, hogy - szerződésmódosítás hiányában is - 2008. szeptember 30. napjáig befogadta a teljesítéseit és számláit. Ez utóbbi magatartása, illetve az, hogy az alperes kötbérigényt nem érvényesített vele szemben, szerinte igazolja, hogy önhibáján kívül merültek fel a teljesítését akadályozó körülmények, valamint azt is, hogy egy szóbeli szerződés alapján végezte el a szerződés szerinti befejezési határidőt követő munkákat.
- [25] Az alperes érdemi ellenkérelme a kereset elutasítására irányult.

- [26] Vitatta, hogy a 2009. december 21-i megállapodástervezet a részéről tartozáselismerésnek minősülne, mert az nem felel meg a Ptk. 242. §-ában támasztott követelményeknek, továbbá az előzmények és a körülmények alapján egyértelműen megállapítható, hogy ez a megállapodástervezet a felek közötti egyeztetés része volt, és egy korábbi szóbeli egyezség szerint készült el. E megállapodástervezet mindkét fél általi aláírással lépett volna hatályba, és abban a felek kölcsönös kötelezettségeket vállaltak volna. A tervezet - hatálybalépésének elmaradása miatt - egyik felet sem kötelezi. Téves az a felperesi logika, amely szerint egy alá nem írt megállapodás az egyik felet kötelezi, a másikat viszont nem. Ugyanígy nem lehet tartozáselismerésnek tekinteni a 2011. január 7. napján kelt levelét sem.
- [27] Emellett az alperes tagadta, hogy közöttük szóbeli szerződés nem jött létre. Szerinte ha a felperes erre kíván hivatkozni, akkor meg kell jelölnie, illetve bizonyítania kell, hogy az kik között, mikor és milyen feltételekkel jött létre, különös tekintettel a szerződés műszaki tartalmára, a vállalkozói díjra és a teljesítési határidőre. Hangsúlyozta, hogy az írásbeli szerződés a kikötött befejezési határidő lejártával nem veszítette hatályát, valamint a felperes nem mentesült a szerződés teljesítésének kötelezettsége alól. A kikötött teljesítési határidőn túli időszakra vonatkozó elszámolásokra is az írásbeli vállalkozási szerződést kell alkalmazni a késedelem szabályainak a figyelembevételével. A megállapodás tervezet is a vállalkozási szerződés keretei között rendezte volna a felek jogviszonyát.
- [28] Előadta, hogy a perbeli szerződés megszűnése nem köthető konkrét cselekményhez, a felek nem közöltek egymással felmondást vagy elállást. A felperes munkaterületről való levonulását követően azonban egy folyamat indult meg a szerződés közös megegyezéssel történő megszüntetése iránt, amelynek része volt a hivatkozott megállapodástervezet megküldése.
- [29] Vitatta továbbá, hogy az engedményezéssel érintett követelésrészeket a felperes a perben érvényesíthetné, tekintettel arra, hogy annak jogosultja a ... Kft..
- [30] Az alperes - a megállapodástervezetben és a felperesnek küldött levelében írt követelésével egyezően - 9.136.958 forint + áfa (11.421.197 forint), továbbá 2.137.060 forint + áfa és ezek járulékai iránt beszámítási kifogást terjesztett elő, utalva a felperest terhelő garanciális hibákra.
- [31] A felperes a beszámítási kifogást alaptalannak tartotta.

### **Az első- és másodfokú ítélet**

- [32] Az elsőfokú bíróság ítéletével a keresetet elutasította.
- [33] Határozata indokolásában kifejtette, nem volt vitatott, hogy a felek 2008. április 16. napján vállalkozási szerződést kötöttek a csatolt szerződés szerinti tartalommal, amelynek részévé vált a felperes által elfogadott ÁSZF is. A felperes keresetében ezen szerződés alapján végzett munkák vállalkozói díjának megfizetése iránt érvényesített igényt, beleértve a levont teljesítési biztosíték összegét is.
- [34] Nem találta bizonyítottnak azt a felperesi állítást, hogy a szerződésben meghatározott teljesítési határidő lejártát követően a felek között szóban új vállalkozási szerződés jött volna létre. A csatolt iratokból kitűnően ugyanis az alperes a perbeli szerződés szerinti munkák elvégzésére, befejezésére, illetve a felperesi teljesítés hibáinak a javítására tartott igényt.
- [35] Az engedményezési szerződésre tekintettel a garanciális visszatartás összegére és a vállalkozói díj összegéből 3.000.000 forint + áfa összeg vonatkozásában a keresetet a felperes perbeli legitimációjának hiánya miatt utasította el.
- [36] Az érdemben vizsgált további kereseti követeléssel kapcsolatban az elsőfokú bíróság alaptalannak ítélte a felperesnek a Ptk. 242.§ (1)-(2) bekezdése szerinti tartozáselismerésre való hivatkozását.

Hangsúlyozta, hogy a 2009. december 21. napján kelt megállapodástervezet a felek szerződés lezárásával kapcsolatos egyezségét tartalmazza, így annak a felperes részére való megküldése csak azzal a tartalommal bír, hogy az alperes a szerződésből eredő vitás kérdések elszámolását a megállapodásban foglaltak szerint fogadja el. A megállapodás megküldése ekként az alperes egyezségi ajánlataként értékelhető, az abban foglalt alperesi elismerés is így a megállapodás kölcsönös elfogadásának a feltételéhez volt kötve. Az alperes ugyanezen ajánlatát fejezte ki a 2011. január 7. napján kelt levelében. A felperes azonban az alperes ajánlatát nem fogadta el, a megállapodást nem írta alá, a felek között az egyezség nem jött létre. Így az alperes által egyezség esetére elismert követelés vonatkozásában az alperes tartozáselismerésére a felperes alaposan nem hivatkozhat.

- [37] Az elsőfokú bíróság kifejtette, hogy a Pp. 164.§ (1) bekezdése alapján a perben a felperesnek kellett bizonyítania, hogy az általa elvégzett munkálatok ellenértékeként a szerződés alapján az alperes által megfizetett összegben felül további vállalkozói díj illeti meg, míg a beszámítási igény kapcsán az alperest terhelte a felperes hibás teljesítése, illetve nemteljesítése miatt a felperes helyett elvégzett és kijavított munkálatok kapcsán érvényesíteni kívánt igény jogalapjának és összecszerúségének a bizonyítása. Ezzel összefüggésben kiemelte, hogy tájékoztatása és felhívása ellenére a felek a megszabott határidőben az általuk bizonyítandó tényekkel kapcsolatban további bizonyítási indítványt nem terjesztettek elő, a bizonyítatlanság jogkövetkezményeit a feleknek a bizonyítási kötelezettségükkel érintett körben kell viselniük. A felperes bizonyítási indítványt a bizonyításra szoruló releváns tények körében nem terjesztett elő, ezért az elsőfokú bíróság a keresetet elutasította, amire tekintettel a beszámítási kifogást érdemben nem vizsgálta.
- [38] A felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság kijavított ítéletével az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatva kötelezte az alperest 5.059.990 forint és járulékaival a felperes részére történő megfizetésére, ezt meghaladóan az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.
- [39] A másodfokú bíróság az ügy érdemére kiható eljárási szabálysértést nem állapított meg, ezért az elsőfokú ítéletet érdemben bírálta felül, amelynek keretében az elsőfokú bíróság által megállapított tényállást ítélezése alapjául elfogadta, a levont jogi következtetésével és így az érdemi döntésével azonban nem mindenben értett egyet.
- [40] Helytállónak ítélte az elsőfokú bíróságnak azt az álláspontját, miszerint a perbeli szerződés nem határozott időre jött létre, hanem az abban foglalt műszaki tartalom megvalósítására. A kikötött teljesítési határidő lejárt ekként nem eredményezte a perbeli szerződés megszűnését, így a felperes további teljesítése önmagában a felperes által állított szóbeli szerződés létrejöttét nem bizonyította. Az alperes is a 2008. április 16. napján kelt vállalkozói szerződés teljesítésére hívta fel a felperest a 2008. augusztus 15. napját követően írt leveleiben.
- [41] A másodfokú bíróság egyetértett továbbá az elsőfokú bírósággal az engedményezett követelésrészek tekintetében a felperes perbeli legitimációja hiányával kapcsolatban és abban is, hogy a 2009. december 21-én kelt, és a felperes által alá nem írt megállapodástervezet az alperes részéről nem minősült a Ptk. 242.§ (1) és (2) bekezdése szerinti tartozáselismerésnek.
- [42] Tévesnek ítélte azonban, hogy e megállapodástervezetet nem vette figyelembe a felperes teljesítésének bizonyítékeként. Kifejtette: a megállapodástervezetet - általa sem vitatottan - az alperes küldte meg a felperesnek azzal a tartalommal, hogy a felperes a szerződés szerinti munkákat a megállapodáshoz csatolt geodéziai bemérés szerinti mennyiségekkel elvégezte. Ugyanezt rögzítette az iratokhoz csatolt, a peres felek által alá nem írt, 2009. december 7. napján kelt átadás-átvételi jegyzőkönyv is. A perben az alperes csak állította, de - a felperes tagadásával szemben, a másodfokú bíróság kifejezett felhívása ellenére - semmivel sem bizonyította, hogy e

megállapodástervezet a felek közötti szóbeli megállapodásnak megfelelő tartalommal lett megfogalmazva, azaz annak tartalmát a felek közösen állapították volna meg. Az alperes a megállapodástervezet vonatkozásában csak arra hivatkozott, hogy azt nem az alperes ügyvezetői, illetve cégjegyzésre jogosult képviselői írták alá, ezért az nem tekinthető az alperes cégszerű nyilatkozatának, kötelezettségvállalásának.

- [43] A másodfokú bíróság hangsúlyozta, hogy a megállapodástervezetet valóban nem az alperes képviselőjére jogosult személyek írták alá, azonban az alperes cégbélyegzőjének használata mellett aláíró területi főmérnök és főépítésvezető eljárását az alperes - a rendelkezésre álló iratok alapján megállapíthatóan - a Ptk. 221.§ (1) bekezdése szerint jóváhagyta. Az alperes cégjegyzésre jogosult képviselői ugyanis a 2011. január 7-én kelt levelükben kifejezetten akként hivatkoztak ezen megállapodástervezetre, hogy az, illetve annak mellékletei tételesen tartalmazzák a felek egymással szemben fennálló követeléseit, illetve a felek közötti elszámolás alapját képező adatokat - így a megvalósult és az elmaradó munkák, valamint a hibajavítások mennyiségeit és értékeit -, ezért ezen iratokat tekintették irányadónak az alperes részéről a szerződés lezárása során. Az alperes cégjegyzésre jogosult képviselői azt is állították e levelükben, hogy e megállapodástervezet és mellékletei bármilyen jogi vagy szakértői vizsgálat próbáját kiállnák. Az alperes ekként sem a perben, sem a pert megelőzően nem vitatta a megállapodástervezetben foglaltakat, csak arra hivatkozott, hogy az nem minősül részéről tartozáselismerésnek, illetve, hogy a felperesi követeléssel szemben beszámítható követelése áll fenn.
- [44] Erre figyelemmel tévesnek ítélte az elsőfokú bíróság álláspontját abban, hogy a felperesi követelés összecszerúsége körében további szakértői bizonyítást tartott szükségesnek. A felperes ugyanis a perben csak azon munkái ellenértékének a megfizetésére kérte az alperes kötelezését, amely munkákat az alperes maga mért fel és árazott be, így e munkák elvégzése, mennyisége és értéke tekintetében a felek között a perben vita nem volt.
- [45] A másodfokú bíróság szerint az alperes - a felperesi vitatásra tekintettel - köteles lett volna bizonyítani, hogy a felperessel szemben a 2009. december 21. napján kelt tervezet szerinti beszámítható követelése fennáll. E körben azonban az elsőfokú bíróság tájékoztatása ellenére szakértői bizonyítást nem kezdeményezett, illetve a másodfokú eljárásban a felek között a beszámított követelésre vonatkozó megállapodás létrejöttének bizonyítására indítványt határidőben nem terjesztett elő, ekként a beszámítani kért követelésének fennállta és összecszerúsége a perben bizonyítást nem nyert. A másodfokú bíróság ezért az alperes beszámítási kifogását nem ítélte alaposnak.

### **A felülvizsgálati kérelmek és ellenkérelem**

- [46] A jogerős, kijavított ítélet ellen mindkét fél felülvizsgálati kérelmet terjesztett elő.
- [47] A felperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria a Pfv.3. sorszámú végzésével hivatalból elutasította.
- [48] Az alperes felülvizsgálati kérelmében a jogerős ítélet hatályon kívül helyezését és a felperes keresetét elutasító elsőfokú ítélet helybenhagyását kérte. Megsértett jogszabályhelyként a Pp. 206. § (1) bekezdését, 247. § (1) bekezdését, 253. § (3) bekezdését, 254. § (4) bekezdését, illetve a Ptk. 211. § (1) bekezdését jelölte meg.
- [49] Az alperes szerint a másodfokú bíróság a Pp. 247. § (1) bekezdése és 253. § (3) bekezdése megsértésével az elsőfokú ítéletet a kereset és a fellebbezés kereteit meghaladóan változtatta meg. Ennek körében utalt arra, hogy a felperes a keresetében, majd a fellebbezésében is kizárólag

tartozáselismerésként hivatkozott a megállapodástervezetre, amely állásponttal a másodfokú bíróság nem értett egyet, azonban azt mégis a felperes teljesítésének bizonyítékeként vette figyelembe.

- [50] Emellett kitért arra is, hogy a másodfokú bíróság a megállapodástervezetet tévesen minősítette a felperesi teljesítés bizonyítékának, illetve teljesítésigazolásnak. A perbeli szerződés ÁSZF 13.2. pontja részletesen meghatározta az alvállalkozói teljesítésigazolás szabályait, amelynek a perbeli megállapodástervezet nem felel meg, így a felperesi rész- és végteljesítés szerződésszerű igazolásának, bizonyítékának nem tekinthető. Miután a felperes a 2008. december 16-i műszaki átadás-átvételi eljárason nem jelent meg, együttműködési kötelezettségének teljesítését elmulasztotta, ezért a perbeli szerződés szerződésszerű lezárására nem kerülhetett sor.
- [51] Érvelése értelmében a jogviszony megállapodás útján történő pótlólagos lezárása érdekében küldte meg a felperesnek a 2009. december 21-i megállapodástervezetet és annak mellékleteit. Ennek az anyagnak részét képezte az átadás-átvételi jegyzőkönyv tervezete, amely a megállapodástervezet mindkét fél általi aláírását követően került volna kibocsátásra a részéről, és ez a dokumentum minősült volna a felperesi teljesítés szerződésszerű igazolásának. A felperes azonban a perbeli szerződés megállapodással történő lezárásában nem működött együtt, így a teljesítés igazolására nem került sor. A perbeli jogvita a felperest terhelő együttműködési kötelezettség megszegése miatt alakult ki, a Ptk. 4. § (4) bekezdése értelmében saját felróható magatartására előnyök szerzése végett senki nem hivatkozhat, ezért a megállapodástervezettel kapcsolatos nyitott kérdéseket nem lehet a felróható magatartást tanúsító felperes javára értelmezni.
- [52] Kifejtette, a tartozáselismerés egyoldalú, címzett, írásbeli jognyilatkozat, amelyben a kötelezett a jogosult felé a fennálló kötelezettségét ismeri el. A felperes teljesítésének igazolásához - akár teljesítésigazolás, akár átadás-átvételi jegyzőkönyv formájában is történik részéről - a tartozáselismeréssel lényegében azonos jognyilatkozat lett volna szükséges.
- [53] Hangsúlyozta: amennyiben a megállapodástervezet teljesítésigazolásnak minősülne, azt nem csak a reá vonatkozó részében, hanem teljes egészében kell teljesítésigazolásnak tekinteni. Ebből következően téves a másodfokú bíróságnak az az értelmezése, amely a felperesre kedvező részeket a megállapodástervezetből kiemeli és teljesítésigazolásnak tekinti, míg a reá nézve kedvezőtlen részeket figyelmen kívül hagyja. A perbeli szerződés egyezséggel történő lezárásához a megállapodástervezetben foglaltak teljességének (vagyis a felek egymással szemben fennálló követelésinek) kölcsönös elfogadása szükséges. Csak a megállapodástervezet egészét elfogadható.
- [54] Kiemelte, hogy a megállapodástervezet a részéről a Ptk. 211. § (1) bekezdése szerinti ajánlat volt, amelyet a felperes nem fogadott el. Ajánlati kötöttsége annak az időnek az elteltével szűnt meg, amelyen belül az ajánlattevő a válasz megérkezését rendes körülmények között várhatta. Miután a felperes mint távollévő fél a számára levélben megküldött szerződéskötési ajánlatra nem reagált, az ő ajánlati kötöttsége megszűnt. Egy olyan szerződéstervezetet, amelynek tekintetében az ajánlati kötöttség már megszűnt, nem lehet a tartozás elismerése, illetve a teljesítésigazolás bizonyítékának tekinteni.
- [55] Az alperes szerint önmagában a megállapodástervezet megküldése, valamint a felperes teljesítésének birtokbavétele a felperes kereseti követelésének jogalapját és összecszerúségét még részben sem igazolja. A felperes nem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, amely körülményt a másodfokú bíróság nem értékelt eljárása során. Amennyiben a másodfokú bíróság álláspontja szerint a peres felek egyike sem tett eleget bizonyítási kötelezettségének, és emiatt további bizonyítást tartott szükségesnek, akkor az elsőfokú bíróság ítéletét a Pp. 252. § (3) bekezdése alapján hatályon kívül kellett volna helyeznie, és az elsőfokú bíróságot a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára kellett volna utasítania.

- [56] A beszámítási kifogással kapcsolatban sérelmezte, hogy azt a másodfokú bíróság bizonyítatlanság miatt ítélte alaptalannak. Ehhez képest hangsúlyozta: az elsőfokú bíróság ítéletében egyértelműen rögzítette, hogy a kereset elutasítása miatt a beszámítási kifogás vizsgálatára nem került sor. Erre tekintettel a beszámítási kifogás érdemi elbírálása nem történt meg, az nem minősül ítélt dolognak, ezért arra vonatkozóan sem fellebbezést benyújtani, sem másodfokú ítéletet hozni nem lehetett. A felperes keresetének akár részben alapos volta esetén a másodfokú bíróságnak a beszámítási kifogást érdemben kellett volna vizsgálnia.
- [57] Szerinte a másodfokú bíróság a rendelkezésre állt bizonyítékokat tévesen és az ő tekintetében egyoldalúan kedvezőtlenül mérlegelte. Emellett nem tett eleget a tényállás teljeskörű felderítésére vonatkozó kötelezettségének, a hiányos bizonyítás alapján megállapított, okszerűtlen jogi következtetés levonására nem alkalmas tényállásból megalapozatlan, jogszabálysértő következtetéseket vont le.
- [58] A felperes felülvizsgálati ellenkérelmet nem terjesztett elő.

### **A Kúria döntése és jogi indokai**

- [59] A felperes felülvizsgálati kérelmének hivatalbóli elutasítására és az alperes felülvizsgálati kérelmének tartalmára tekintettel a felülvizsgálati eljárásnak kizárólag a másodfokú bíróság kijavított jogerős ítélete szerinti marasztalás (5.059.990 forint) volt a tárgya, az engedményezéssel érintett visszatartás (2.998.420 forint) és pótmunkadíj (3.000.000 forint) iránti igények nem.
- [60] Az alperes felülvizsgálati kérelme alapos.
- [61] A felülvizsgálat eredményeként a Kúria azt állapította meg, hogy a jogerős ítélet az alábbiak szerint jogszabálysértő.
- [62] A másodfokú bíróság sem a kereset (és a beszámítás), sem a fellebbezés kereteit nem lépte túl, jogerős ítélete nem sérti a Pp. 247. § (1) bekezdését és 253. § (3) bekezdését. A felperes keresetében érvényesített jog [Pp. 121. § (1) bekezdés c) pont] a perbeli vállalkozási szerződés teljesítéséből eredő vállalkozói díj iránti igény volt, amivel szemben az alperes beszámítási kifogással élt. Önmagában az, hogy a felperes perbeli díjigényének jogalapját és összepszerűségét az általa tartozáselismerésnek tartott, az alperes 2009. december 21-én kelt megállapodástervezetének tartalma alapján látta igazoltnak, csak az általa érvényesített anyagi joggal kapcsolatos bizonyítási eszközre - és annak tartalmára mint bizonyítékra - történt, szintén a Pp. 121. § (1) bekezdés c) pontja körében tett hivatkozása volt, ami sem az elsőfokú, sem a másodfokú eljárás kereteit értelemszerűen nem határozta meg.
- [63] Az a további körülmény, hogy az elsőfokú bíróság - a kereset jogalapjának hiányával kapcsolatos jogi álláspontja miatt - az alperes beszámítási kifogását érdemben nem bírálta el, nem szűkítette le a másodfokú bíróság jogkörét pusztán a kereseti kérelem megalapozottságának vizsgálatára. Ezzel összefüggésben a Kúria rámutat: a másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban - a Pp. szerinti, részben reformatórius jogkörében - az elsőfokú ítéletet mind tényállási, mind jogkérdésekben érdemben felülbíráhatja, amelyben új tényeket és új bizonyítékokat is figyelembe vehet, illetve maga is bizonyítást foganatosíthat. [Részletesen: A perorvoslati bíróságok hatályon kívül helyezési gyakorlata (a Kúria Polgári Kollégium joggyakorlat elemző csoportjának összefoglaló véleménye, Budapest, 2013. december 2. II/1.-II/2. pontok, 7-11. oldalak).] Erre tekintettel a felperes fellebbezése folytán eljáró másodfokú bíróság mind a kereset, mind a beszámítási kifogás elbírálására jogosult volt.

- [64] Tévedett azonban a másodfokú bíróság, amikor a 2009. december 21-i megállapodástervezet tartalmát a felperes perbeli igényét alátámasztó bizonyítéknak minősítette.
- [65] A felek között 2008. április 16-án létrejött érvényes és hatályos írásbeli vállalkozási szerződést a felek - nem vitatottan - nem zárták le szerződésszerűen, tekintettel arra, hogy a szerződésben részletezett eljárásrend szerinti átadás-átvételi eljárás lefolytatására nem került sor. Emiatt szükségessé vált a felek közötti pénzügyi elszámolás, aminek érdekében készítette el az alperes a 2009. december 21-i megállapodástervezetet.
- [66] A tervezet (P.20.672/2018/11. alatt) tartalmából egyértelműen megállapítható, hogy azt az alperes
- a perbeli vállalkozási szerződésből eredő követelések kölcsönös rendezése céljából és az abban foglalt feltételekkel (bevezető rész);
  - a felperes mint vállalkozó díjának módosítása (3. pont) mellett, a neki járó összeg feltüntetésével (4. pont);
  - a saját maga mint megrendelő által a felperes helyett elvégeztetett munkák ellenértékének meghatározásával (5. pont);
  - a felek követeléseinek összevonása (kompenzáció) útján történő pénzügyi rendezés mellett (6-7. pontok);
  - generál műszaki átadás-átvételi eljárás lefolytatásával (8. pont);
  - az egymással szembeni követeléseik teljes egészében és véglegesen történő lezárása (9. pont)
- érdekében készítette, ami a Ptk. 240. § (3) bekezdésének megfelelő anyagi jogi (másképpen: polgári jogi) egyezsége irányuló ajánlatnak minősült. Ezt támasztja alá az alperes szándékát egyértelműen tükröző, a megállapodástervezettel együtt megküldött 22/F/2009/1898. számú átirat is.
- [67] Az anyagi jogi egyezés sajátossága, hogy azzal a felek kifejezetten vitás vagy bizonytalan kérdéseket rendeznek úgy, hogy egymással szemben fennálló követeléseikből kölcsönösen engednek. Ebből következően az, hogy a megállapodástervezet mint egyezségi ajánlat milyen összeget (összegeket) tartalmazott, önmagában nem támasztja alá azok valódi fennálltát, így a megállapodástervezetben felperesnek járóként feltüntetett díjként az általa ténylegesen elvégzett és még ki nem fizetett munka ellenértékét sem bizonyítja, tekintettel arra is, hogy a megállapodástervezet - amint azt az eljáró bíróságok helytállóan megállapították - nem minősült a Ptk. 242. § (1)-(2) bekezdései szerinti tartozáselismerésnek (amely kérdés a felülvizsgálat tárgyát már nem képezte).
- [68] Másrészt az ajánlatból - éppen annak a jogviszony kölcsönös, végleges jellegű lezárását célzó jogi természete okán - nem emelhető ki az egyik fél oldalán feltüntetett összeg, tekintettel az ajánlat egységes, megbonthatatlan, ebben az értelemben oszthatatlan volta. Erre egyértelmű utalást tartalmaz az okirat, amely csak a benne foglalt feltételekkel minősült ajánlatnak, amibe mindkét fél igénye és azok kompenzációs elszámolása is beletartozott.
- [69] Harmadsorban: az alperes levélben közölt ajánlata a Ptk. 211. § (2) bekezdés harmadik mondata értelmében csak az ajánlati kötöttség időtartama alatt volt irányadó, azon túl nem. Miután pedig a felperes az ajánlatot nem vitásan nem fogadta el, az okirat tartalma - a fentebb írtakra is tekintettel - a felperesi teljesítés ellenértékét, azaz a felperesnek járó vállalkozói díj összegét nem igazolja.
- [70] Miután a kereset tekintetében a Pp. 164. § (1) bekezdéséből következően mindvégig a felperest terhelte a bizonyítás, és a kifejtettekre tekintettel a másodfokú bíróság a megállapodástervezet

tartalmát bizonyítékként nem vehette volna figyelembe, abból nyilvánvalóan okszerűtlenül következett a felperes keresetének megalapozottságára, amire tekintettel a jogerős ítélet a Pp. 206. § (1) bekezdését az ügy érdemére kihatóan sérti. A bizonyítékértékelés ilyen jellegű hibája esetén a Kúriát nem köti a felülmérlegelésnek a felülvizsgálati eljárásra általában irányadó tilalma.

- [71] A Kúria lényegesnek tartja továbbá rögzíteni, hogy az adott ügyben a felek átalánydíjas vállalkozási szerződést kötöttek, azt a díjazás tekintetében nem módosították. Az átalánydíjas (a szakzsargonban: „fix áras”) szerződésben a felek egyösszegű díjazásban állapodnak meg, amelynek összege - az esetleges pótmunkákkal kapcsolatos további díjigény hiányában - irányadó a teljesítést követően a felek közötti elszámolás során is, ahhoz a felek kötve vannak. Abban az esetben, ha a vállalkozó teljes mértékben nem teljesíti a szerződés szerinti munkákat (a munkaeredményt csak részlegesen állítja elő), a díj is csak az elkészült rész arányában (készültségi fokkal arányosan) illeti meg, amit a teljes szerződéses átalánydíjra vetített (tipikusan %-os arányban meghatározott) készültségi fok figyelembevételével kell meghatározni. Másképpen: átalánydíjas vállalkozási szerződés esetén a befejezetlen építményért járó ellenszolgáltatást a szerződésben elvállalt teljes műszaki tartalom és a ténylegesen elért műszaki készültség egymáshoz viszonyított arányának meghatározásával, és ennek a szerződésben kikötött átalánydíjra való vetítésével kell számítani [a Szegedi Ítéltábla Polgári Kollégium 1/2006. (XI.30.) számú kollégiumi ajánlása: A vállalkozói díj meghatározása építési vállalkozási szerződésekben IV. pont].
- [72] Ez a számítási módszer teljes mértékben eltér az ún. tételes díjazás módszerétől, amikor a felek az elkészült mű átadás-átvételét követően, előre meghatározott egységarak alapulvételével, tételes felméréssel határozzák meg a vállalkozói díj konkrét összegét. Nincs mód azonban arra, hogy átalánydíjas szerződés esetén az elszámolás során a felek - vagy egyikük - tételes elszámolásra térjenek át [bővebben lásd: Kemenes István: Az építési vállalkozási szerződések, CompLex, Budapest, 2008., 25. oldal].
- [73] Az alperes a 2009. december 21-i megállapodástervezethez mellékelt táblázatos kimutatásában - abból egyértelműen kitűnően - tételes elszámolást alkalmazott, amire a perbeli átalánydíjas szerződés keretében a fentiek értelmében nem lett volna lehetősége. Erre tekintettel a megállapodástervezetben feltüntetett összegek - így a felperes oldalán kimutatott díj mértéke - ezen okból sem lenne elfogadható bizonyított díjként.
- [74] A kifejtettekre figyelemmel a Kúria a jogerős ítéletet a felülvizsgálattal támadott részében a Pp. 275. § (4) bekezdése alapján hatályon kívül helyezte és az elsőfokú bíróság jogszabályoknak megfelelő, érdemben helyes ítéletét helyben hagyta.

### **Az alkalmazott jogszabályok és az alkalmazott joggyakorlat**

- [75] 1952. évi III. törvény (Pp.) 206. § (1) bekezdés, 247. § (1) bekezdés, 253. § (3) bekezdés
- [76] 1959. évi IV. törvény (Ptk.) 211. § (1) bekezdés

### **A döntés elvi tartalma**

- [77] I. A másodfokú bíróság a fellebbezési eljárásban - a Pp. szerinti, részben reformatórius jogkörében - az elsőfokú ítéletet mind tényállási, mind jogkérdésekben érdemben felülbírálhatja, amelyben új tényeket és új bizonyítékokat is figyelembe vehet, illetve maga is bizonyítást foganatosíthat.
- II. Átalánydíjas vállalkozási szerződés esetén a befejezetlen építményért járó ellenszolgáltatást a szerződésben elvállalt teljes műszaki tartalom és a ténylegesen elért műszaki készültség egymáshoz

viszonyított arányának meghatározásával, és ennek a szerződésben kikötött átalánydíjra való vetítésével kell számítani.

### **Záró rész**

- [78] Az alperes felülvizsgálati kérelme eredményesnek bizonyult, amire tekintettel a Pp. 270. § (1) bekezdése folytán alkalmazandó 78. § (1) bekezdés alapján a felperes köteles megfizetni az alperes másodfokú perköltségét és felülvizsgálati eljárási költségét. A Kúria az alperes jogi képviselőjének járó díjat a másodfokú eljárás pertárgyértéke (13.234.387 forint), illetve a felülvizsgálati ügyérték (5.059.990 forint) alapulvételével, a 32/2003. (VIII.22.) IM rendelet 3. § (2) és (5)-(6) bekezdései alapján határozta meg, emellett figyelembe vette az alperes által lerótt felülvizsgálati eljárási illeték (összesen: 506.000 forint) összegét.
- [79] A jogerős ítélet hatályon kívül helyezésére tekintettel a felperest kellett kötelezni továbbá a személyes illetékfeljegyzési joga folytán le nem rótt fellebbezési eljárási illeték (1.058.750 forint) állam részére, felhívás alapján történő megfizetésére [6/1986. (VI.26.) IM rendelet 13.§ (2) bekezdés].
- [80] Az alperes felülvizsgálati kérelmét a Kúria a Pp. 274. § (1) bekezdésének megfelelően tárgyaláson kívül bírálta el.
- [81] Az ítélet elleni felülvizsgálatot a Pp. 271. § (1) bekezdés e) pontja zárja ki.

Budapest, 2021. január 28.

Dr. Bartal Géza s.k. a tanács elnöke, Dr. Cseh Attila s.k. előadó bíró, Dr. Simonné dr. Gombos Katalin s.k. bíró